

मुक्तस्वाध्यायपीठम्
(Institute of Open & Distance Education)

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

५६-५७, इन्स्टीट्यूशनल एरिया, जनकपुरी,
नवदेहली-११० ०५८

प्राक्षास्त्री, द्वितीयवर्षम् (ज्यौतिषम्) (षष्ठपत्रम्)
प्रदत्तकार्यम् (Assignment)

2022-23

पत्रम् - ..... विषयः - .....

अध्येतुः नाम - ..... पञ्जीकरणसंख्या - .....

अध्येतुः कृते एतत्पुस्तिकाप्रेषणदिनाङ्कः - .....

अध्येत्रा उत्तराणि विलिख्य एतत्पुस्तिकाप्रत्यर्पणदिनाङ्कः - .....

अध्येतुः हस्ताक्षरम्

मूल्याङ्कनकर्तुः नाम .....

मूल्याङ्कनकर्त्रा एतत्पुस्तिकाप्राप्तिदिनाङ्कः .....

मूल्याङ्कनकर्त्रा मूल्याङ्कनानन्तरं संस्थाने समर्पणदिनाङ्कः .....

अध्येत्रा प्राप्ताङ्काः

खण्डः	निर्धारिताङ्काः	प्राप्ताङ्काः
खण्डः - क	$20 \times 02 = 40$ अङ्काः	
खण्डः - ख	$05 \times 08 = 40$ अङ्काः	
खण्डः - ग	$02 \times 10 = 20$ अङ्काः	
	पूर्णाङ्काः - 100	प्राप्ताङ्काः -

मूल्याङ्कनपुरस्सरं परामर्शैः सह अध्येतुः कृते एतत्पुस्तिकायाः पुनः प्रेषणदिनाङ्कः - .....

मूल्याङ्कनकर्तुः हस्ताक्षरम्

स्थानम् .....

दिनाङ्कः .....

अध्येतुः कृते परामर्शाः,

प्रिय अध्येतः ! भवता/भवत्या पूरितं प्रदत्तकार्यम् अवलोकितम्। मूल्याङ्कनं कृतम्। मूल्याङ्कनस्य आधारेण कुत्रु कुत्रु भवदीयः दोषः/लोपः/विस्मृतिः/भ्रान्तिः अभवत् इति ज्ञात्वा स्वाध्यायं पुनः प्रवर्तयतु। शुभकामनाः॥

मूल्याङ्कनकर्तुः हस्ताक्षरम्

दिनांकः .....

प्राक्षास्त्री, द्वितीयवर्षम् (ज्यौतिषम्) – षष्ठपत्रम्

विषयः - (क) बीजगणितम्-एकवर्ण... (ख) ग्रहलाघवकरणम् पूर्णाङ्काः-100

निर्देशः - अस्य प्रश्नपत्रस्य शतम् (100) अङ्काः निर्धारिताः सन्ति एवम् अस्मिन् त्रीणि (3) खण्डानि सन्ति। अध्येत्रा एषु समाहितानां प्रश्नानामुत्तरं पृथग्विहित-विस्तृत-निर्देशानुसारेण देयम्।

Note - This paper is of one hundred (100) marks containing three (3) sections. Candidates are required to attempt the questions contained in these sections according to the detailed instructions given therein.

खण्डः - क

प्रश्नाः - विंशतिः समाधेयाः अङ्काः - 02 x 20 = 40

निर्देशः : अस्मात् खण्डात् केचन विंशतिः (20) प्रश्नाः समाधेयाः।

Note : This section contains twenty five questions . Out of these twenty (20) questions should be answered.

1. एकवर्णसमीकरणस्य परिभाषा लेख्या ।
2. करणसूत्रं नाम किम् ?
3. एकवर्णसमीकरणस्य किं महत्वम् ?
4. या $3 + 5 =$ या + 19 अन्नातराशेः मानं वद ।
5. दलं शब्देन किम् ज्ञायते ?
6. या $3 + 7 =$ या 5 - 9 अत्र या मानं साध्यत ।
7. पक्षान्तरविधेः प्राधान्यं कुत्र भवति ?
8. का नाम काकिणी ?
9. करणी नाम का ?
10. $\frac{या}{12} + \frac{5}{2} = \frac{या}{6} + \frac{या}{8}$ समीकरणे या मानं साध्यताम् ।
11. $\frac{1}{या} + 15 = 17$ साध्यः ।
12. $\sqrt{\text{भुजः}^2 + \text{कोटि}^2} = ?$
13. 9या^2 इत्यस्य मूलं किम् ?
14. आबाधाज्ञानं कथं भवति ?
15. ग्रहलाघवकर्तुः कालः कः ?
16. ग्रहलाघवग्रन्थप्रयोजनं लिखत ।
17. अहर्गणशब्दस्यार्थः कः ?
18. अधिमासलक्षणं किम् ?

19. क्षेपकस्य परिभाषा का ? प्रयोजनं किम् ?
20. मध्यरेखादेशाः के ? चरान्तरं नाम किम् ?
21. मध्यमगुरोरानयनसूत्रं लिखत ।
22. ग्रहाणां मध्यमा गतिः लेख्या ।
23. मध्यमचन्द्रानयनसूत्रं लिखत ।
24. कोटिसाधनं कथम् ?
25. स्पष्टग्रहस्थानं मध्यमग्रहस्थानञ्च कुत्र भवति ?

खण्डः - ख

प्रश्नाः - पञ्च समाधेयाः

अङ्काः- 08 x 05 = 40

निर्देशः - अस्मात् खण्डात् केचन पञ्च (05) प्रश्नाः समाधेयाः। प्रत्येकं प्रश्नः प्रायः शतशब्दैः (100) समपेक्ष्यते।

Note : This section contains eight questions. Out of these five (05) questions should be answered. Each question should be answered in about one hundred (100) words.

1. एकवर्णसमीकरणस्य आशयं उदाहरणेन सह लिखत ।
2. एकवर्णमध्यमाहरणस्य परिचयम् उदाहरणेन सह निरूपयत ।
3. अन्त्यौन्मितौ कुटुकविधिना गुणास्तिसाधनं सोदाहरणं प्रपञ्चयत ।
4. ज्येष्ठकनिष्ठसाधकं सूत्रं सोदाहरणं लिखत ।
5. फलभासाधनं ग्रहलाघवोक्तप्रकारेण वर्णयत ।
6. ग्रहलाघवोक्तमङ्गलाचरणं विलिख्य व्याख्यात ।
7. ग्रहकक्षाक्रममाधृत्य वारक्रममं स्पष्टयत ।
8. शकसंवत्सरः 1930 इत्यस्य अयनांशः साधनीयः ।

खण्डः - ग

प्रश्नाः - द्वौ समाधेयौ

अङ्काः- 10 x 02 = 20

निर्देशः - अस्मात् खण्डात् द्वौ (02) प्रश्नौ समाधेयौ । प्रत्येकं प्रश्नः प्रायः त्रिशतशब्दैः (300) समपेक्ष्यते।

Note : This section contains four questions. Out of these two (02) questions should be answered. Each question should be answered in about three hundred (300) words.

1. ससूत्रं सोदाहरणम् अर्हगणानयनं निरूपयत ।
2. योगसाधनविधिः लेखनीयः ।
3. भुजकोटिभ्यां कर्णानयनं साधारं सोदाहरणञ्च प्रतिपादयत ।
4. एकस्य रूपत्रिशती ..... इत्यादिक्षों विलिख्य उदाहरणेन सह स्पष्टयत।

Filename: PS II 6th
Directory: D:\Year 2022-2023 (M.S.P)\Assignments Session 2022-23
Reg\Assignment 2022-23 (New)\Assignment Final Checking 2022-23
Template: C:\Users\msp\AppData\Roaming\Microsoft\Templates\Normal.dot

m

Title:

Subject:

Author: prasada bhat

Keywords:

Comments:

Creation Date: 11/20/2023 10:15:00 AM

Change Number: 39

Last Saved On: 12/4/2023 5:28:00 PM

Last Saved By: msp

Total Editing Time: 141 Minutes

Last Printed On: 12/4/2023 5:28:00 PM

As of Last Complete Printing

Number of Pages: 4

Number of Words: 1,253 (approx.)

Number of Characters: 7,147 (approx.)